

Passend Onderwijs

Schoolondersteuningsprofiel

§ 1 Inleiding

De komende jaren wordt Passend Onderwijs ook op het Reviuslyceum verder ingevoerd. Passend Onderwijs moet in de klas generaliseerd worden. Het doel van Passend Onderwijs is het onderwijs zo in te richten dat iedere leerling zich zo goed mogelijk kan ontwikkelen, ook als de leerling een specifieke onderwijsbehoefte heeft. Passend is onderwijs dat aansluit op de ontwikkeling van de leerling, de mogelijkheden van het personeel en de wensen van de ouders.

Zorg en expertise op dit gebied hebben als doel de persoonlijke en cognitieve ontwikkeling van de leerling te stimuleren en de deskundigheid en het handelingsrepertoire van de docenten te vergroten. Zo wordt voorzien in de onderwijsbehoefte van de leerling. Vanuit deze visie verandert de rol van de docent bij het inschatten van de behoeften van de leerling eveneens. In plaats van de deskundige die vanuit het medische (normatieve) model bekijkt of een leerling een bepaald soort onderwijs nodig heeft, zijn het de docenten die samen met leerlingen, ouders en ervaringsdeskundigen in hun school vanuit hun ervaring en docentenblik meedenken over de onderwijsbehoefte en het ontwikkelingsperspectief van de leerling.

Hiervan uitgaande is het de docent die, bij specifieke onderwijshulpvragen van de leerling, meer handelingsrepertoire in de klas nodig heeft en weet hoe hij verschillende didactische strategieën kan inzetten. De meeste docenten bezitten voldoende kennis over het onderwijzen om tot goede strategieën te komen die werken voor de leerlingen. Bewust bekwaam zijn en weten wat werkt in de klas is hierbij van belang. Een school waar ruimte is voor samenwerking, vertrouwen en kritische vriendschap, draagt bij aan de onderzoekcultuur in een school en bewust bekwaam handelen. Een cultuur waar het stellen van vragen aan collega's of leerlingen normaal is en mensen elkaar ondersteunen bij elkaars ontwikkeling, draagt bij aan het verhogen van leerresultaten en welbevinden van leerlingen. In die zin is voorgaande ook een opwaardering van het docentschap.

De wet Passend Onderwijs geeft aan dat iedere school een schoolondersteuningsprofiel (artikel 1, lid 2) moet hebben. De school beschrijft hierin welke ondersteuning de school kan bieden en hoe deze ondersteuning is georganiseerd. Het Reviuslyceum voldoet aan de basisondersteuning zoals die in het samenwerkingsverband is afgesproken. Alle schoolondersteuningsprofielen van de scholen in het samenwerkingsverband samen zorgen voor een dekkend aanbod, zodat alle leerlingen Passend Onderwijs kunnen krijgen.

§ 2 Algemene gegevens

Contactgegevens

Lentiz Reviuslyceum
Reviusplein 8
3141 SV Maassluis
010-591 58 83

§ 3 Onderwijsvisie/schoolconcept

Het Reviuslyceum is een school voor havo- en vwo-onderwijs, gelegen in de gemeente Maassluis, met ongeveer 85 medewerkers en ruim 830 leerlingen, die voornamelijk uit de gemeenten Maassluis en Maasland komen.

De afgelopen vijf jaar heeft de school zich gepositioneerd als een naar buiten gerichte, open organisatie en is er een gevoel van gedeelde normen, waarden en een sterke visie op onderwijs ontstaan, samengevat in de missie. Wezenlijk voor deze missie is het uitgangspunt dat onderwijs een nieuwe generatie inleidt in en kennis laat maken met de wereld als geheel. In de inleiding van het School Meerjarenplan 2012 –2016 wordt de missie van het Reviuslyceum beschreven (SMP Reviuslyceum, 2012, p. 3). Als onderdeel van deze beschrijving wordt Furedie aangehaald: 'De samenleving van volwassenen probeert kinderen via het onderwijs te laten kennismaken met de wereld zoals zij is en hun die kennis bij te brengen waarmee zij deze kunnen begrijpen. Als onderwijs tegenwoordig wordt opgevat als iets waarmee een individu zich z'n leven lang bezighoudt, wordt het ontkoppeld van deze fundamentele interactie tussen de generaties.

Toch is die dynamiek tussen de generaties essentieel voor de zin van onderwijs. [...]

Voor het Reviuslyceum betekent dit onder andere dat het de relatie leerling – volwassene van fundamenteel belang acht voor goed onderwijs: de volwassene is naast bron van kennis van de wereld ook rolmodel.

Kernwaarden die in deze visie de dynamiek tussen beide generaties onderwijskundig mede vormgeven zijn internationalisering en digitalisering. Er ontstaat binnen de school steeds meer draagvlak voor het idee dat beide innovaties doel noch slechts louter instrument zijn, maar onderdeel moeten zijn van de interactie tussen docent en leerling die het onderwijs kenmerkt. In de praktijk krijgt deze gedachte vorm in de invoering van het versterkt taalonderwijs, deelname aan multi- en bilaterale uitwisselingen en het ontwikkelen van leerlijnen in het kader van Europese Oriëntatie. Ook met de implementatie van ict in het onderwijs worden grote stappen gezet: de inzet van de digitaal en waar mogelijk interactief materiaal, het werken met iPads om differentiatie en authenticiteit in de lessen te bevorderen en coaching van de docenten op dit gebied.

De visie op Passend Onderwijs en ondersteuning is gekoppeld aan de visie op onderwijs. In het Schoolplan 2012-2016 van het Revislyceum wordt deze visie beschreven. Deze visie leidt tot een aantal uitspraken over Passend Onderwijs en ondersteuning. Zowel de schoolsituatie als de thuissituatie speelt een belangrijke rol bij de cognitieve en identiteitsontwikkeling van de (pre) puber. Ook speelt de omgeving een grote rol bij het ontwikkelen van (oplossings)vaardigheden van de leerling. Een onderwijskundig zinvolle/professionele relatie tussen mentor/docent en leerling is van belang om het leerproces van de leerling mogelijk te maken en om een omgeving te creëren waar leren leren, kiezen en leven centraal staat. Dit uitgangspunt impliceert dat we de hulpvraag van de leerling met leer- of gedragsproblemen, transformeren tot de vraag hoe we deze leerling, in deze schoolsituatie, met dit docententeam en met deze ouders het beste kunnen ondersteunen bij zijn/haar leerproces. In de interactie gaat het om de afstemming van het onderwijsaanbod op de pedagogische en didactische behoeften van de leerling. Passend Onderwijs waar doelgericht en effectief wordt omgegaan met verschillen tussen leerlingen is hiervoor een noodzaak. Dit is de basis van het handelingsgericht werken.

Voor het Revislyceum betekent dit onder andere dat de mate waarin de docent in staat is een positieve band met leerlingen op te bouwen, zijn werk zo te organiseren dat er goed lesgegeven kan worden en de mate waarin er duidelijke gedragsregels zijn, voor een groot gedeelte bepaalt hoe leerlingen zich manifesteren en of er gedragsproblematiek op school ontstaat.

Pedagogische maatregelen binnen het onderwijs richten zich op het versterken van competenties van de leerling, het bevorderen van de relatie met de leerling en het versterken van de autonomie en zelfredzaamheid van de leerling. Hierbij is het van belang dat de docent de verschillen tussen de leerlingen accepteert. De docent stimuleert de identiteitsontwikkeling van de leerling door het zelfvertrouwen en de competentiebeleving van leerlingen te vergroten. Succeservaringen, het stellen van eisen en positieve stimulans zijn hierbij van belang.

De docent stimuleert de leerling tot leren en bevordert een zelfstandige leerhouding. Een coachende houding van de docent is hierbij van belang. De docent creëert een authentieke, exploratieve leeromgeving waar leerlingen die dat aankunnen hun eigen leergedrag sturen, zodat ze controle krijgen over hun leerproces. De docent kan hier onderwerpen op verschillende manieren uit leggen en stimuleert leerlingen tot het vertellen van oplossingsstrategieën.

Een goed klassenmanagement waar weinig tijd verloren gaat aan lesovergangen of ordehandhaving, aandacht voor activerende didactiek en differentiatie in instructie met behulp van digitale middelen (individueel of groepsgewijs) ondersteunt Passend Onderwijs. Samenwerken met collega's en gebruik maken van manieren om elkaar te ondersteunen en deskundiger te maken (collegiale ondersteuning) is hierbij van belang.

Tot slot is samenwerking met ouders en het aangaan van een gedeelde verantwoordelijkheid tussen ouder-kind en mentor (gouden driehoek), als het gaat om het onderwijs en ontwikkelingsperspectief van de leerling van groot belang om Passend Onderwijs mogelijk te maken.

3.1 Kengetallen leerlingenpopulatie huidig en afgelopen 3 schooljaren

Schooljaar	Totaal	LWOO/Pro	LgF-leerlingen	Dyslexie
2014-2015	830	-	6	83
2013-2014	835	-	5	92
2012-2013	847	-	7	82
2011-2012	821	-	6	85

§ 4 Basisondersteuning

4.1 preventieve en licht curatieve interventies

1	School voorziet in op maat gemaakte onderwijsondersteuning voor de leerlingen, die dat nodig hebben.	<ul style="list-style-type: none"> - Ondersteunende vaardigheden als taal- en rekenvaardigheden worden in alle leerjaren op niveau aangeboden d.m.v. adaptief leer materiaal (zie o.a. Taal- en rekenbeleid) - huiswerkbegeleiding, vak-bijlessen en begeleiding in persoonsvorming worden afgestemd op behoeften van (groepen) leerlingen
2	De (groeps)handelingsplannen bevatten adviezen die meteen in de praktijk toegepast kunnen worden.	<ul style="list-style-type: none"> - Handelingsgericht werken wordt geborgd in de ondersteuningsstructuur, o.a. in aanmelding IOT (zie Professioneel moment 2)
3	De school maakt gebruik van specialisten als het gaat om ondersteuning die de basisondersteuning overstijgt.	<ul style="list-style-type: none"> - Zie Professioneel moment 2/3
4	De school maakt gebruik van de preventieve inzet van zorgpartners (gezinsspecialist) om beter te kunnen signaleren en om sneller lichte hulp in te zetten.	<ul style="list-style-type: none"> - Met de absentie-administratie, leerplicht en de jeugdverpleegkundige wordt het protocol Kennisgeving Geoorloofd Verzuim actief uitgevoerd. - Zie verder Ondersteuningsstructuur (H4)
5	De school is (fysiek) toegankelijk en heeft voldoende hulpmiddelen voor leerlingen met een lichamelijke handicap.	<ul style="list-style-type: none"> - Het gebouw voldoet aan de normen. Er is een lift, evacu-chair, invalidetoilet
6	School heeft een protocol voor medische handelingen.	<ul style="list-style-type: none"> - Is aanwezig (wordt herzien)
7	De school beschikt over een aantal reeds ingestelde ondersteuningstrajecten :	<ul style="list-style-type: none"> - Faalangstreductietraining - Sociale vaardigheidstraining/Rots en Water - Dyslexiescreening en ondersteuning (conform protocol) - Remedial teaching - Dyscalculie ondersteuning (conform protocol) - Meldcode kindermishandeling / Pestprotocol - Advisering en ondersteuning door de onderwijsondersteuningsspecialist, zie Ondersteuningstructuur (H4) - Advisering en ondersteuning door de gezinsspecialist, zie Ondersteuningstructuur (H4) - Hoogbegaafdenbegeleiding
8	School kan vroegtijdig leer-, opgroei- en opvoedproblemen signaleren.	<ul style="list-style-type: none"> - Door warme overdracht PO-VO zijn de meeste problemen al in een vroeg stadium inzichtelijk. Mentor en IOT pakken zo nodig de begeleiding verder op.
9	In de school is een veilig schoolklimaat.	<ul style="list-style-type: none"> - Zie ook het schoolveiligheidsplan
10	School heeft een aanpak gericht op sociale veiligheid en het voorkomen van gedragsproblemen.	<ul style="list-style-type: none"> - Zie ook het schoolveiligheidsplan

4.2 Onderwijsondersteuning en begeleidingsstructuur

1	De school besteedt structureel aandacht aan de competentieontwikkeling (kennis, vaardigheden, attitude) van docenten en begeleiders in relatie tot de begeleiding van de leerlingen (individueel en op groepsniveau).	<ul style="list-style-type: none"> - De secties stellen per jaar actiepunten vast waarin concrete acties t.a.v. differentiatie en zorg worden opgenomen. Deze acties zijn opgenomen in het vakwerkplan en worden (deels) vertaald naar persoonlijke ontwikkel- en/of actiepunten van de docenten en bewaakt in het POP. - Binnen de IOT-trajecten worden docenten gecoacht door ondersteuningsspecialisten (zie ondersteuningsstructuur). - Nieuwe docenten worden begeleid door een BOS
2	De school beschikt over goed getrainde mentoren die ten aanzien van de ontwikkeling van de leerlingen kunnen signaleren en interveniëren (binnen de kaderstelling van hun taakopdracht).	<ul style="list-style-type: none"> - Alle mentoren hebben mentortraining gevolgd, verschillende nascholingstrajecten worden naar behoefte aangeboden.
3	De school brengt de verantwoordelijkheid voor de continuïteit van de ondersteuning voor de leerlingen onder bij één of meer functionarissen. Deze zijn rechtstreeks aanspreekbaar.	<ul style="list-style-type: none"> - Teamleiders zijn verantwoordelijk voor alle leerlingen binnen hun afdeling, de dagelijkse coördinatie van de zorg is belegd bij de zorgcoördinator.
4	Het is voor de mentor duidelijk wanneer de basisondersteuning niet meer toereikend is.	<ul style="list-style-type: none"> - Zie Professioneel moment 1/2
5	De mentor wordt hierin desgevraagd ondersteund door schoolfunctionarissen: decaan, counselor, afdelingsleider, zorgcoördinator.	<ul style="list-style-type: none"> - Zie Professioneel moment 2
6	Er is sturing op opleidingskeuze / instrumentarium schoolloopbaanbegeleiding.	<ul style="list-style-type: none"> - In het derde leerjaar helpt de decaan de leerlingen bij het maken van de profielkeuze. In de Tweede Fase helpt de decaan bij het kiezen van het vervolgonderwijs. De leerlingen krijgen voorlichtingslessen en maken diverse testen. Ook de ouders worden intensief betrokken bij de keuze voor het profiel en de vervolgstudie cq de beroepskeuze. LOB is een verplicht af te ronden handelingsdeel.

4.3 Ondersteuningsteam

1	De school bespreekt regelmatig ondersteunings/ zorgvragen in een ondersteuningsteam met onderwijsondersteuningsspecialist en gezinsspecialist, ouders en leerling worden in een zo vroeg mogelijk stadium betrokken	<ul style="list-style-type: none"> - Zie Ondersteuningsstructuur (hoofdstuk 4)
2	De school beschikt over een standaardprocedure waarmee leerlingen aangemeld worden bij het ondersteuningsteam.	<ul style="list-style-type: none"> - Zie professioneel moment 2
3	Het ondersteuningsteam is in staat (voldoende toegerust) om de vier volgende functies te vervullen: interventie, handelingsadvisering en consultatie, doorverwijzing of indicatiestelling, evalueeractie en nazorg.	<ul style="list-style-type: none"> - Het vervullen van deze functies worden geborgd door de samenstelling van het IOT en de rollen van de gezinsspecialist en de onderwijsondersteuningsspecialist.
4	Het is duidelijk voor iedereen wat een ondersteuningsteam is, voor wie, wat een ondersteuningsteam moet doen, en welke plaats het ondersteuningsteam inneemt in de organisatie van de totale zorg.	<ul style="list-style-type: none"> - Zie Conclusies en ambities hoofdstuk 6
5	Het ondersteuningsteam oriënteert zich periodiek op ontwikkelingen die van invloed zijn op haar functioneren.	<ul style="list-style-type: none"> - De zorgcoördinator maakt deel uit van regionale netwerken, de schoolleiding evalueert het beleid periodiek

4.4 Externe partners

1	De school heeft goede contacten en afspraken met de leerplichtambtenaar.	- Er is intensief contact met de leerplichtambtenaar van verschillende gemeentes
2	De school heeft goede contacten en afspraken met de jeugdarts [kunnen voldoende afspraken worden gemaakt].	- Er is intensief contact met de jeugdverpleegkundige
3	De school heeft een goede werkrelatie met de gezinsspecialist.	- De gezinsspecialist is nog niet aangesteld, wel is er overleg met Minters over de precieze invulling van de functie
4	De school heeft een goede werkrelatie met het samenwerkingsverband. School neemt deel aan [keuze]:	- Het Revislyceum neemt deel aan : - het zorgcoördinatorenoverleg - het directeurenoverleg - het DAT (Decanen Advies Team)
5	Er is voldoende contact met de politie.	- Ja

4.5 Planmatig werken

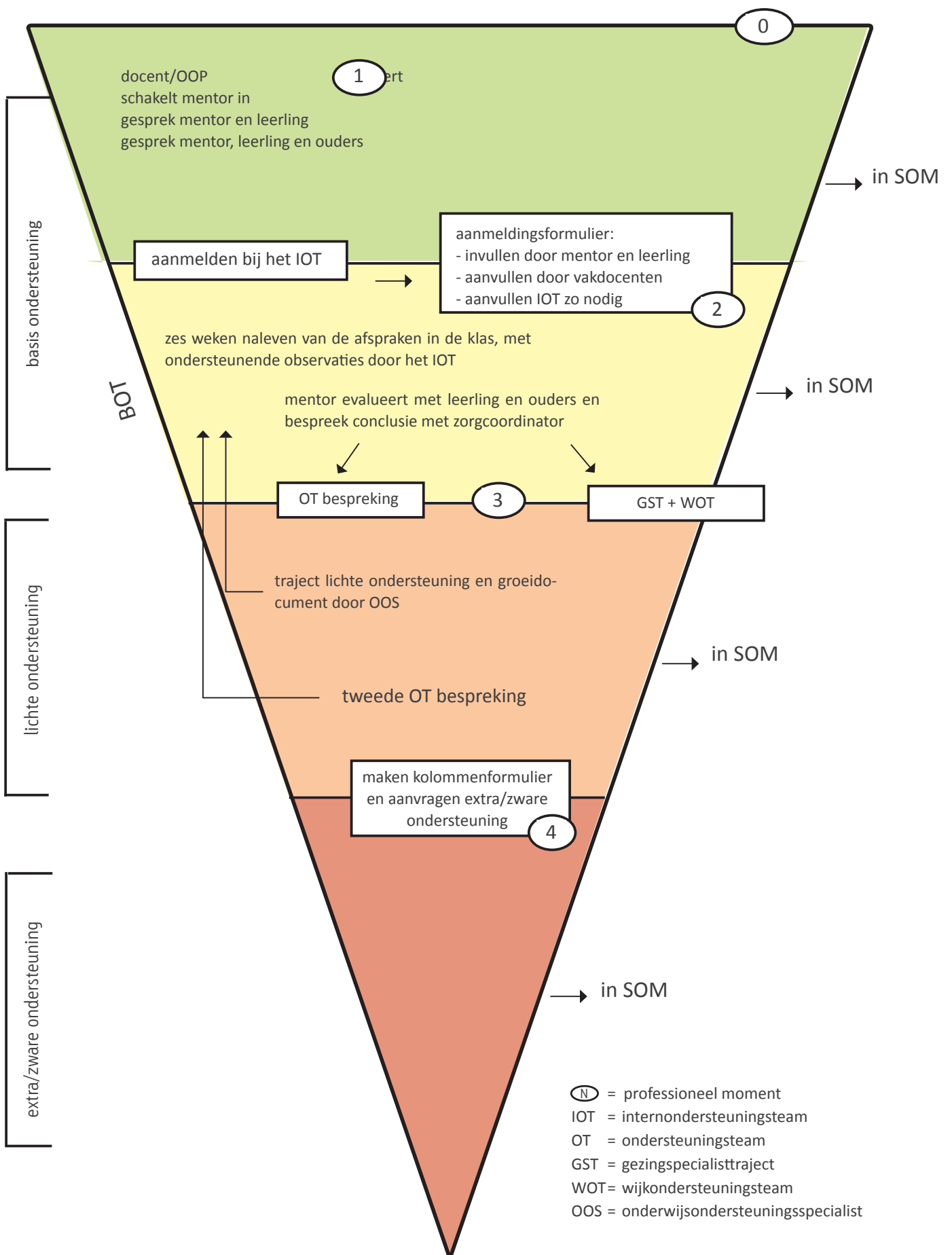
1	De school legt begeleidingsgegevens vast in het leerlingvolgsysteem, te beginnen met de gegevens uit het onderwijskundig eindrapport van het basisonderwijs.	- Zie Professionele momenten en Ondersteuningsstructuur (hoofdstuk 4)
2	De school participeert in de digitale en warme overdracht in de regio van basisonderwijs naar voortgezet onderwijs	- Idem
3	De school participeert in overgangsprocedures (indien van toepassing) naar MBO (Decanen Advies Team, Intergrip).	- Opgenomen in de taakomschrijving decanen
4	De school gebruikt een samenhangend systeem van genormeerde instrumenten en procedures voor het volgen van de prestaties en de ontwikkeling van de leerlingen	- Zie o.a. Toetsbeleid Revislyceum (gebruik RTTI). Daarnaast worden instrumenten gebruikt als dyslexiescreening, SAQI, TTT (NIO's) en GOT IT?!
5	Leraren volgen en analyseren systematisch de voortgang in de ontwikkeling van leerlingen.	- Idem
6	Op basis van een analyse van de verzamelde gegevens bepaalt de school de aard van de ondersteuning.	- Hierbij ondersteund door IOT, zie professionele momenten (hoofdstuk 4)
7	De school voert de ondersteuning planmatig uit.	- Zie professionele momenten en Conclusies en ambities (hoofdstuk 4)
8	De school evalueert de effecten van de ondersteuning.	- Evaluatie is onderdeel van (B)OT
9	De school zoekt structurele samenwerking met ketenpartners waar noodzakelijke interventies op leerling-niveau haar eigen kerntaak overstijgen.	- Zie Ondersteuningsstructuur (hoofdstuk 4)
10	De school voldoet aan de standaarden van de onderwijsinspectie op het gebied van planmatig werken.	- Ja [zie 3.6.1]

<p>11 De school voldoet aan de standaarden voor handelingsgericht werken voor leerlingen met extra ondersteuningsbehoeften:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Docenten verkennen en benoemen de onderwijsbehoeften van leerlingen o.a. door observatie, gesprekken en het analyseren van toetsen. - Docenten bekijken en bespreken de wisselwerking tussen de leerling, de docenten, de groep en de leerstof om de onderwijsbehoeften te begrijpen en daarop af te stemmen. - Docenten reflecteren op hun eigen rol en het effect van hun gedrag op het gedrag van leerlingen, ouders, collega's. - Docenten zijn zich bewust van de grote invloed die zij op de ontwikkeling van hun leerlingen hebben. - Alle teamleden zoeken, benoemen en benutten de sterke kanten en interesses van de leerlingen, de docenten, de ouders en het docententeam. - Docenten werken samen met hun leerlingen. Ze betrekken hen bij de analyse, formuleren samen doelen en benutten de ideeën en oplossingen van leerlingen. - Docenten werken samen met ouders. Ze betrekken hen als ervaringsdeskundige en partner bij de analyse van de situatie en het bedenken en uitvoeren van de aanpak. - Docenten benoemen uitdagende maar reële doelen voor de lange [einde schooljaar] en voor de korte [tussendoelen] termijn. Deze doelen worden gecommuniceerd en geëvalueerd met leerlingen, ouders en collega's - Docenten werken met een groepsplan waarin ze de doelen en de aanpak voor de groep, subgroepen en mogelijk een individuele leerling beschrijven. - Docenten bespreken minstens drie keer per jaar hun vragen betreffende het opstellen, uitvoeren en realiseren van hun groepsplannen met de zorgcoördinator. - De onderwijs- en begeleidingsstructuur is voor eenieder duidelijk. Er zijn heldere afspraken over wie wat doet, waarom, waar, hoe en wanneer. <ul style="list-style-type: none"> • Alle teamleden zijn open naar collega's, leerlingen en ouders over het werk dat gedaan wordt of is. Motieven en opvattingen worden daarbij inzichtelijk gemaakt. 	<ul style="list-style-type: none"> - Deze rollen zijn in de praktijk verdeeld onder secties, vakdocenten, mentoren en ondersteuningsspecialisten
--	---

4.6 Kwaliteit

<p>1 De opbrengsten van de school zijn tenminste voldoende en het onderwijsleerproces of de ondersteuning en begeleiding voldoet aan de gestelde norm (criterium van de onderwijsinspectie).</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Zie SMP Revislyceum/Actieplannen 2015/2016 <i>'In het vakwerkplan van de secties is aandacht voor de kwaliteit van het onderwijsleerproces en het waarborgen van deze kwaliteit. Dit is ieder jaar onderwerp van gesprek op de agenda van het kwaliteitsoverleg tussen sectie en directie, samen met het jaarlijks Cijferverslag en de Opbrengstenkaart.'</i>
<p>2 De school analyseert en evalueert afstroom en doorstroom van de school en is daar kritisch op.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Zie SMP Revislyceum

Ondersteuningspiramide

§ 5 Ondersteuningsstructuur

De onderwijs- en ondersteuningsroute (OOR) beschrijft de ondersteuningsstructuur op het Revislyceum. Deze bestaat uit een intern deel, met opschalingmogelijkheden naar boven- en buitenschoolse expertise (extra – en zware ondersteuning). Elke opschaling wordt voorafgegaan door een zogenaamd Professioneel Moment. De ondersteuningsroute van de school dient vanzelfsprekend aan te sluiten bij de ondersteuningsbehoefte van de leerlingen.

Voor een meerderheid volstaat de ondersteuning die de school zelf kan bieden, de basisondersteuning. Soms is meer expertise nodig. Het intern ondersteuningsteam (IOT) adviseert en ondersteunt de school bij de begeleiding van leerlingen met extra ondersteuningsvragen. Het doel van het IOT is problemen vroegtijdig te (h)erkennen en te zorgen voor een adequate aanpak van deze problemen.

Daarnaast heeft het IOT als doel het handelingsrepertoire van de mentoren en docenten te vergroten. Door het gezamenlijk bespreken van leerlingen kunnen meerdere invalshoeken worden belicht en diverse vormen van aanpakken worden bekeken. Het IOT bestaat op het Revislyceum uit de zorgcoördinator, de remedial teacher en de leerlingbegeleider. De onderwijsondersteuningsspecialist (vanuit het samenwerkingsverband) en de gezinsspecialist (vanuit de gemeenten) hebben een adviserende functie. Op afroep kunnen ook andere specialisten als leerplicht, politie, hulpverlening, jeugdgezondheidszorg aansluiten. Ouders en leerling worden altijd betrokken bij de bespreking.

Door het gebruik van deze ondersteuningsstructuur ontstaat een logische opbouw en intensivering van de begeleiding waarbij recht gedaan wordt aan de motieven van Passend Onderwijs.

5.1 Professioneel Moment 0: De toelating

Betrokken: toelatingscommissie, remedial teacher en zorgcoördinator. Zo nodig ouders

Verantwoordelijk: teamleiders

Het doel van dit moment is helder te krijgen op welke wijze de leerling zich tot nu toe heeft ontwikkeld. Er wordt een helder beeld van de leerling neergezet op basis van de intakegegevens. Ook wordt bekeken of de school kan voorzien in de onderwijsbehoefte en/of het ontwikkelingsperspectief van de leerling. Uiteindelijk beslist de toelatingscommissie, deze wordt gevormd door de directeur en de beide teamleiders. De remedial teacher, de decaan en de zorgcoördinator adviseren.

Toelichting:

Nadat de leerling is aangemeld, beslist de toelatingscommissie over de toelating tot de brugklas. Voor toelating is een positief advies van het primair onderwijs nodig. Voor plaatsing in de Comeniusklas is een positief advies vereist. Daarnaast is een ondersteunende score bij het intelligentieonderzoek door het CBO (Centrum voor begaafdheidsonderzoek), geen achterstanden in taal- of rekenvaardigheden en een bewezen motivatie nodig.

Bij aanmelding kunnen ouders of het PO aangeven of de leerling extra ondersteuning nodig heeft. Als dit op het PO nog niet is geregeld moet er worden nagegaan of de ondersteuningsbehoefte van de leerling in het ondersteuningsprofiel van de school past: dan wel binnen de basisondersteuning, dan wel binnen de extra ondersteuning die gefinancierd wordt via het Samenwerkingsverband. Mocht de school twijfelen of zij de juiste ondersteuning kan bieden, wordt in overleg gegaan met de onderwijsondersteuningsspecialist (OOS). Deze aanvraag wordt uiteindelijk gedaan door het PO.

Binnen een periode van zes weken na aanmelding moet duidelijk worden of het Revislyceum kan voldoen aan de ondersteuningsbehoefte. Een leerling kan worden geweigerd als de verwachting is dat de leerling het onderwijsniveau op het Revislyceum niet kan halen, ook als dat door de beperking komt. Centraal staat het belang van het kind. Bij de uiteindelijke afweging zijn er vier randvoorwaarden van grote betekenis: leerbaarheid, mobiliteit, vermogen tot communicatie en zelfredzaamheid.

In alle gevallen beslist de toelatingscommissie over plaatsing nadat het intern ondersteuningsteam zich heeft uitgesproken over de mogelijkheid het onderwijs en de begeleiding te kunnen bieden, die nodig is. Bij het niet toelaten zal het Revislyceum samen met ouders op zoek gaan naar een school die wel een Passend Onderwijsaanbod kan doen.

Tussentijdse op- of instroom

Bij tussentijdse opstroom (naar een hoger niveau in een hoger leerjaar) dienen de leerlingen door de toeleverende school te worden aangemeld voor de procedure Tussentijdse Toetsing. De leerlingen maken een capaciteitenonderzoek (georganiseerd en uitgevoerd door het samenwerkingsverband),

De toeleverende school beschrijft de bevindingen met de leerling in het aanmeldformulier. Op basis van deze gegevens wordt een advies gegeven en beslist de toelatingscommissie over toelating.

Onder de volgende voorwaarden kan een leerling met een diploma mavo/vmbo-tl worden toegelaten tot het vierde leerjaar van de havo:

- de afleverende school geeft een positief advies;
- uit het intakegesprek blijkt goede motivatie;
- er gebruik gemaakt wordt van een aanbod vakken bij te spijkeren;
- het eindcijfer is gemiddeld minimaal 6,8;
- de eindcijfers voor Nederlands, Engels en wiskunde zijn minimaal een 6;
- het moet mogelijk zijn een verantwoord profiel te kiezen.

Organisatie:

In de weken na de aanmelding voor de brugklassen bezoekt de teamleider Eerste Fase met de Remedial teacher en zorgcoördinator de toeleverende basisscholen en worden alle aangemelde leerlingen besproken. De begeleidingsgegevens en de gegevens uit het OKR worden vastgelegd in het leerlingvolgsysteem (SOM). Voor leerlingen met extra ondersteuningsbehoefte wordt bovenstaand traject in werking gezet. Bij tussentijdse op- of instroom speelt het advies naar aanleiding van de TTT (opstroom) of het advies van de decaan (instroom) een belangrijke rol.

5.2 Professioneel Moment 1: basisondersteuning

Betrokken: mentor, ouders, leerling, vakdocenten

Verantwoordelijk: de mentor

Toelichting:

Een mentor voert gedurende een schooljaar regelmatig gesprekken met collega's. Uiteraard gebeurt dat op vele informele momenten: tijdens de koffiepauze, een praatje op de gang, op de fiets naar huis. Voor de begeleiding van een mentorgroep is het van groot belang dat de mentor van vakdocenten informatie inwint. Een klas gedraagt zich immers niet bij elke les hetzelfde. Uiteraard volstaan informele ontmoetingen niet. Daarom staan er in de jaarplanner diverse bijeenkomsten gepland, waarbij een mentor samen met collega's spreekt over de klas en de leerlingen als individu. Uit deze besprekingen of op aangeven van de leerling en/of ouders kan besloten worden leerlingen te ondersteunen door middel van reeds ingestelde, algemene ondersteuningstrajecten als faalangstreductietraining, sociale vaardigheidstraining (Rots en Water), huiswerkbegeleiding, individuele bijles van een vakdocent, etc.

Organisatie: Leerling-besprekingen worden elk jaar vastgelegd in de jaarplanning. Relevante gegevens worden bijgehouden in SOM. Verantwoordelijkheden van mentoren en vakdocenten zijn vastgelegd in het taakbeleid.

5.3 Professioneel Moment 2: basisondersteuningstraject (BOT)

Betrokken: mentor, ouders, leerling, vakdocenten, intern ondersteuningsteam, gezinsspecialist (GS)

Verantwoordelijk: de mentor

Toelichting:

Op het moment dat reeds ingestelde, algemene ondersteuningstrajecten binnen de basisondersteuning niet voldoende resultaat opleveren, kan er voor de individuele leerling een BOT (basisondersteuningstraject) worden opgestart. Dit is tevens een aanmelding bij het IOT.

De mentor vult samen met ouders en de leerling het BOT-formulier in (zie bijlage 1). Door middel van het formulieren van de belemmerende en stimulerende factoren voor het functioneren van de leerling op verschillende gebieden en het beschrijven van de doelen, worden de onderwijs-ondersteuningsbehoeften van de leerling in kaart gebracht. Vervolgens wordt er door de mentor aan de vakdocenten input gevraagd over het concreet vormgeven van de (basis)ondersteuning voor deze leerling in de klas. Tot slot kunnen er ook afspraken gemaakt worden over individuele ondersteuning bij de gezinsspecialist (voormalig SMW).

De afspraken worden in de vorm van handelingsgerichte adviezen vastgelegd in het BOT-formulier (in SOM). Dit formulier wordt besproken in het IOT – de mentor hoeft hier niet bij aanwezig te zijn –, waar nodig aangevuld (in overleg) en er worden afspraken gemaakt over ondersteunende (les)observaties door leden van het IOT. Dit laatste niet alleen ten behoeve van het BOT, maar juist ook om het handelingsrepertoire van de vakdocenten en de mentor te vergroten.

Organisatie:

Na zes weken volgt een evaluatie door de mentor met leerling en ouders, de mentor bespreekt de conclusies met de zorgcoördinator, actualiseert de afspraken in SOM en brengt de vakdocenten op de hoogte. Het IOT heeft secretariële ondersteuning.

5.4 Professioneel Moment 3: OTT of GST

Betrokken: leerling, ouders, IOT met onderwijsondersteuningsspecialist van het Samenwerkingsverband (OOS) of gezinsspecialist (GS)

Verantwoordelijk: zorgcoördinator

Toelichting:

Op het moment dat de afspraken binnen het BOT niet de gewenste resultaten opleveren, wordt er door de zorgcoördinator bepaald of er een onderwijsleertraject, een hulpverleningstraject of een combinatie van beiden moet worden opgestart. Hij laat zich hierbij uiteraard adviseren door de mentor, de OOS en/of de GS.

Gezinsspecialist Traject (GST):

Indien de GS wordt ingeschakeld, zal er in veel gevallen worden doorverwezen naar het Wijkondersteuningsteam. Het hulpverleningstraject zelf vindt (merendeels) plaats buiten school. De zorgcoördinator is aanspreekpunt en verantwoordelijk voor de terugkoppeling naar de mentor en de verslaglegging in SOM.

Ondersteuningsteam Traject (OTT en lichte ondersteuning):

Als er sprake is van een onderwijs-ondersteuningvraag wordt de OOS van het samenwerkingsverband ingeschakeld door het organiseren van een OT-bespreking. De zorgcoördinator werkt in overstemming met leerling, ouders en mentor het BOT-formulier om tot OT-formulier (zie bijlage 2) en geeft de administratie opdracht een afspraak met alle betrokkenen in te plannen. De OOS is de brug tussen de school en de onderwijsarrangementen in het samenwerkingsverband. Tijdens de OT-bespreking brengen de zorgcoördinator en betrokkenen samen met de OOS de situatie in kaart. Vervolgens zet de OOS 'lichte ondersteuning' in om te onderzoeken wat de onderwijsbehoeften van de leerling zijn. Dit kan door middel van gesprekken met docenten, mentor, zorgcoördinator, ouders en leerling, observaties in de klas, individueel onderzoek e.d., uiteraard gebruik makend van wat er al in kaart is gebracht tijdens het BOT. Bevindingen worden beschreven in het groeidocument.

Organisatie:

Na een periode van ongeveer zes weken wordt er, tijdens de tweede OT-bespreking, zo mogelijk een beslissing genomen over de te bieden ondersteuning. Het kan zijn dat alle betrokken van mening zijn dat de te bieden ondersteuning valt onder de basisondersteuning. In dat geval wordt er teruggeschakeld naar Professioneel Moment 2. De zorgcoördinator legt de verantwoordelijkheid terug bij de mentor, die met de bevindingen en de handelingsadviezen van de OOS aan de slag gaat in een nieuw BOT.

OTT's worden secretariaal ondersteund door de administratie.

§ 6 Extra of zware ondersteuning (Professioneel Moment 4)

Betrokken: leerling, ouders, zorgcoördinator, OOS, onderwijsspecialisten binnen en buiten de school

Verantwoordelijk: zorgcoördinator

Toelichting:

Als blijkt vanuit het traject 'lichte ondersteuning' dat de leerling gedurende langere tijd gebaat is bij extra ondersteuning wordt er een ontwikkelingsperspectiefplan (OPP) opgesteld door de zorgcoördinator.

Extra ondersteuning kan groepsgewijs of individueel georganiseerd worden:

- Arrangementen extra ondersteuning (groepsgewijs)
 - 1 Leerwegondersteuning (bekostiging vanuit samenwerkingsverband vanaf 1-1-2016)
 - 2 Praktijkonderwijs (bekostiging vanuit samenwerkingsverband vanaf 1-1-2016)
 - 3 Arrangement Specifieke Zorg
 - 4 Internationale Schakelklas
 - 5 Bovenschoolse voorziening InZicht
- Arrangement extra ondersteuning (individueel)
 - 6 Ondersteuning en begeleiding voor leerlingen met extra ondersteuningsbehoeften (lees vroegere rugzakleerlingen)

Voor het Revislyceum zijn alleen de laatste twee arrangementen van toepassing.

Organisatie:

Indien beschreven in het OPP van de leerling kan de OOS ook een deel van de begeleiding van de leerling uitvoeren. Daarnaast heeft de school een budget voor leerlingen met extra ondersteuning. De inzet van deze middelen wordt beschreven in het ontwikkelingsperspectief en kan dus ook bestaan uit begeleiding van interne ondersteuningsspecialisten zoals de remedial teacher en de leerlingbegeleider of docenten en mentoren.

De hoogte van de inzet van de middelen kan variëren per leerling met extra ondersteuning, dit is afhankelijk van de ondersteuningsbehoeften zoals beschreven in het ontwikkelingsperspectief. Jaarlijks worden de ingezette middelen verantwoord aan het samenwerkingsverband door middel van een vastgesteld format.

Zware ondersteuning:

Voor leerlingen waarvoor extra ondersteuning niet toereikend is, kan het voortgezet speciaal onderwijs een passende plek bieden. In de regio Nieuwe Waterweg Noord zijn er twee scholen voor voortgezet speciaal onderwijs. Leerlingen die zijn aangewezen op andere vormen van speciaal onderwijs gaan naar scholen buiten de regio. De OOS is verantwoordelijk voor de aanvraag zware ondersteuning [professioneel moment 5].

§ 7 Conclusies en ambities

Dit document bevat een eerste omschrijving van de nieuwe zorgstructuur op het Reivuslyceum na de invoering Passend Onderwijs. De cultuuromslag die met de implementatie van deze nieuwe structuur gepaard gaat, zal een aantal jaren in beslag gaan nemen.

Doel	De school maakt gebruik van de preventieve inzet van zorgpartners (gezinsspecialist) om beter te kunnen signaleren en om sneller lichte hulp in te zetten.
Betrokkenen	Minters, de gezinsspecialist, IOT
Afspraken	- Vanaf 1 augustus 2015 komt de GS 12 uur p/w beschikbaar (zie plan Minters) - Ondersteuning wordt komende periode nader ingevuld
Tijdspad & evaluatie	Eind eerste semester 15/16 volgt evaluatie van het Schoolondersteuningsprofiel

Doel	De school beschikt over goed getrainde mentoren die ten aanzien van de ontwikkeling van de leerlingen kunnen signaleren en interveniëren (binnen de kaderstelling van hun taakopdracht).
Betrokkenen	Alle mentoren
Afspraken	- Voor 1 mei 2015 moet er een nieuwe taakomschrijving liggen voor mentoren
Tijdspad & evaluatie	Aanbod scholing 15/16 wordt na goedkeuring van de MR afgestemd met aanbieders en opgenomen in het scholingsplan 15/16

Doel	Het is duidelijk voor iedereen wat een ondersteuningsteam is, voor wie, wat een ondersteuningsteam moet doen, en welke plaats het ondersteuningsteam inneemt in de organisatie van de totale zorg.
Betrokkenen	Directie, IOT en docenten
Afspraken	- Wordt voorgelegd aan de MR in juni 2015 - Mentoren Eerste Fase experimenteren ondersteuning in tweede semester 15/16 - Vanaf 1 augustus 2015 worden de afspraken uit het Schoolondersteuningsprofiel in de praktijk ingevoerd
Tijdspad & evaluatie	Eind eerste semester 15/16 volgt evaluatie van het Schoolondersteuningsprofiel

BIJLAGEN

BIJLAGE 1: *Aanmelding IOT /BOT*

Algemene gegevens school/locatie:

School/locatie: Reviuslyceum
BRINnummer: 17WQ06
Adres: Reviusplein 8
Postcode en plaats: 3141 SV Maassluis
Telefoonnummer: 010-5915883
Zorgcoördinator: L. van Eekelen
E-mailadres: lveekelen01@lentiz.nl
Gezinspecialist: Mevr. J. Bakker [JVK/CJG] / Mevr. L.v/d Dikkenberg
E-mailadres: j.bakker@cjgrijnmond.nl; L.van.den.dikkenberg@cjgrijnmond.nl
OOS: Anneke van der Pols
E-mailadres: avdpols@steunpuntonderwijs.nl

Algemene gegevens leerling:

Naam leerling:
Geboortedatum:
Adres:
Postcode en plaats:
Telefoonnummer[s]:
E-mailadres: mailto:c.roos21@kpnplanet.nl
Schoolniveau en klas:
Mentor/Contactpersoon:
E-mailadres:
Schoolloopbaan/klassenverloop:
Betrokken andere externen:
E-mailadres:

Relevante verklaringen/beschikkingen:

Verklaring/beschikking	Datum	Naam/functie betrokken deskundige
Dyslexieverklaring		
Dyscalculieverklaring		
LWOO-beschikking		
PRO-beschikking		
Extra ondersteuning		
Overig		

Onderzoeksgegevens:

Intelligentie:

Naam test	T IQ	V IQ	P/SIQ	Datum	Naam/functie onderzoeker

Didactische gegevens:

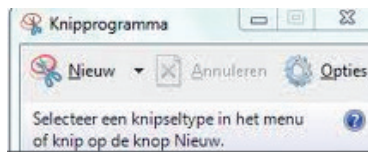
Advies PO:

Cito Eindtoets basisonderwijs Totaalscore:

[Taal perc, Rekenen perc, Studievaardigheden perc., Wereldoriëntatie]

Recente schoolcijfers:

[voeg schermkopie vanuit SOM in]

Overige relevante onderzoeksgegevens:

Wat is er al gedaan (door leerling, ouders, mentor en vakdocenten) en wat was het effect?:

Beschrijving van de leerling:

Beschrijf samen met de leerling de stimulerende en belemmerende factoren:

De leerling: gedrag, sociaal-emotioneel functioneren Bijvoorbeeld: naar binnen of naar buiten gericht gedrag, hanteren en uiten van gevoelens, contact maken, interactie met docenten en medeleerlingen etc.	
Stimulerende factoren:	Belemmerende factoren:
De leerling: werkhouding en taakgedrag Bijvoorbeeld: concentratie, motivatie, zelfstandigheid, zelfvertrouwen, plannen, zelfverantwoordelijkheid	
Stimulerende factoren:	Belemmerende factoren:
De leerling: leerontwikkeling en cognitief functioneren Bijvoorbeeld: observaties, gegevens intelligentieonderzoek, cijfers SO's, rapportcijfer	
Stimulerende factoren:	Belemmerende factoren:
De leerling: lichamelijk functioneren Bijvoorbeeld: gezondheid, visus, gehoor, motoriek, lengte, gewicht, medicatie, verzorging	
Stimulerende factoren:	Belemmerende factoren:
De docent/mentor/zorgcoördinator: Bijvoorbeeld: didactische en pedagogische vaardigheden, klassenmanagement, communicatie en afstemming	
Stimulerende factoren:	Belemmerende factoren:
De leeromgeving en groep: Bijvoorbeeld: pedagogisch klimaat, methoden en leermiddelen, gedrag medeleerlingen	
Stimulerende factoren:	Belemmerende factoren:
Gezin en ouders: Bijvoorbeeld: gezinskenmerken, ingrijpende gebeurtenissen, aandacht en steun, cognitieve stimulering en verwachtingen, lichamelijke en geestelijke verzorging	
Stimulerende factoren:	Belemmerende factoren:

Doelen:

Voor de leerling:
- Leren/resultaten:
- Werkhouding:
- Gedrag:

Wat zijn de onderwijs-ondersteuningsbehoeften van de leerling en het onderwijs? Zie hulpzinnen in de bijlage
Wat is nodig om de gestelde doelen te bereiken?

Wat heeft de leerling nodig?
Instructie die:
Opdrachten/taken die:
Materialen die:
Een leeromgeving die:
Feedback die:
Medeleerlingen die:
Docenten die:
Een mentor die:
Ouders die:
Hulp/ondersteuning die:

Ondersteuning:

Welke ondersteuning wordt geboden om de gestelde doelen te bereiken?

Vanuit de basisondersteuning:

Inhoud Basisondersteuning	Door wie	Wanneer en waar	Waarmee en hoe
	vakdocenten		
	mentor		
	ouders		

Evaluatie :

Datum:

Geef een beknopte omschrijving van het effect van bovenstaande afspraken
<p>Conclusie:</p>

BIJLAGE 2: OT - formulier

Algemene gegevens school/locatie:

School/locatie: Reivuslyceum
BRINnummer: 17WQ06
Adres: Reivusplein 8
Postcode en plaats: 3141 SV Maassluis
Telefoonnummer: 010-5915883
Zorgcoördinator: L. van Eekelen
E-mailadres: lveekelen01@lentiz.nl
Gezinspecialist: Mevr. J. Bakker [JVK/CJG]/Mevr. L.v/d Dikkenberg
E-mailadres: j.bakker@cjgrijnmond.nl; l.van.den.dikkenberg@cjgrijnmond.nl
OOS: Anneke van der Pols
E-mailadres: avdpols@steunpuntonderwijs.nl

Algemene gegevens leerling:

Naam leerling:
Geboortedatum:
Adres:
Postcode en plaats:
Telefoonnummer(s):
E-mailadres: mailto:c.roos21@kpnplanet.nl
Schoolniveau en klas:
Mentor/Contactpersoon:
E-mailadres:
Schoolloopbaan/klassenverloop:
Betrokken andere externen:
E-mailadres:

Relevante verklaringen/beschikkingen:

Verklaring/beschikking	Datum	Naam/functie betrokken deskundige
Dyslexieverklaring		
Dyscalculieverklaring		
LWOO-beschikking		
PRO-beschikking		
Extra ondersteuning		
Overig		

Onderzoeksgegevens:

Intelligentie:

Naam test	T IQ	V IQ	P/SIQ	Datum	Naam/functie onderzoeker

Didactische gegevens:

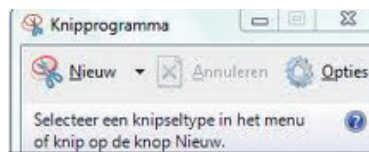
Advies PO:

Cito Eindtoets basisonderwijs Totaalscore:

[Taal perc, Rekenen perc, Studievaardigheden perc., Wereldoriëntatie]

Recente schoolcijfers:

[voeg schermkopie vanuit SOM in]

Overige relevante onderzoeksgegevens:

Wat is er al gedaan (door leerling, ouders, mentor en vakdocenten) en wat was het effect?:

Beschrijving van de leerling:**Beschrijf samen met de leerling de stimulerende en belemmerende factoren:**

De leerling: gedrag, sociaal-emotioneel functioneren Bijvoorbeeld: naar binnen of naar buiten gericht gedrag, hanteren en uiten van gevoelens, contact maken, interactie met docenten en medeleerlingen etc.	
Stimulerende factoren:	Belemmerende factoren:
De leerling: werkhouding en taakgedrag Bijvoorbeeld: concentratie, motivatie, zelfstandigheid, zelfvertrouwen, plannen, zelfverantwoordelijkheid	
Stimulerende factoren:	Belemmerende factoren:
De leerling: leerontwikkeling en cognitief functioneren Bijvoorbeeld: observaties, gegevens intelligentieonderzoek, cijfers SO's, rapportcijfer	
Stimulerende factoren:	Belemmerende factoren:
De leerling: lichamelijk functioneren Bijvoorbeeld: gezondheid, visus, gehoor, motoriek, lengte, gewicht, medicatie, verzorging	
Stimulerende factoren:	Belemmerende factoren:
De docent/mentor/zorgcoördinator: Bijvoorbeeld: didactische en pedagogische vaardigheden, klassenmanagement, communicatie en afstemming	
Stimulerende factoren:	Belemmerende factoren:
De leeromgeving en groep: Bijvoorbeeld: pedagogisch klimaat, methoden en leermiddelen, gedrag medeleerlingen	
Stimulerende factoren:	Belemmerende factoren:
Gezin en ouders: Bijvoorbeeld: gezinskenmerken, ingrijpende gebeurtenissen, aandacht en steun, cognitieve stimulering en verwachtingen, lichamelijke en geestelijke verzorging	
Stimulerende factoren:	Belemmerende factoren:

Doelen:

Voor de leerling:
- Leren/resultaten:
- Werkhouding:
- Gedrag:

Wat zijn de onderwijs-ondersteuningsbehoeften van de leerling en het onderwijs? Zie hulpzinnen in bijlage 3

Wat is nodig om de gestelde doelen te bereiken?

Wat heeft de leerling nodig?
Instructie die:
Opdrachten/taken die:
Materialen die:
Een leeromgeving die:
Feedback die:
Medeleerlingen die:
Docenten die:
Een mentor die:
Ouders die:
Hulp/ondersteuning die:

Ondersteuning: Welke ondersteuning wordt geboden om de gestelde doelen te bereiken?

Vanuit de basisondersteuning:

Inhoud Basisondersteuning	Door wie	Wanneer en waar	Waarmee en hoe
	vakdocenten		
	mentor		
	ouders		

Evaluatie :

Datum:

Geef een beknopte omschrijving van het effect van bovenstaande afspraken
Conclusie:

Reden inbreng OT:

Geef een beknopte omschrijving van de aanleiding tot de bespreking en de vragen die er zijn vanuit de school, leerling of de ouders. Welke vraag wil elke partij aan het eind van het gesprek in ieder geval beantwoord zien?

Verslag 1^e OT bespreking:

Datum:

[Geef een beknopte omschrijving van de aanleiding tot de bespreking in het OT en de uiteindelijke conclusie.]

Aanleiding:
Aanwezigen:
Bespreking:
Conclusie:

Afspraken en planning

Wat zijn de afspraken en wat wordt er gepland?

Wat is de afspraak?	Wie voert uit?	Startdatum	Gepland einddatum/ evaluatie	Resultaat

Verslag 2^e OT bespreking:

Datum:

<p>Aanleiding:</p> <p>Aanwezigen:</p> <p>Bespreking:</p> <p>Conclusie:</p>
--

Afspraken en planning

Wat zijn de afspraken en wat wordt er gepland?

Wat is de afspraak?	Wie voert uit?	Startdatum	Gepland einddatum/ evaluatie	Resultaat

Conclusie/Afsluiting:

<p>School:</p> <p>OnderwijsOndersteuningsSpecialist (OOS):</p> <p>Gezinspecialist/andere hulpverlening:</p>

Om dit doel te bereiken heeft deze leerling:

een instructie nodig die

- kort en duidelijk is
- verlengd is en waarbij de docent voordoet en hardop nadenkt
- de oplossingsstrategie stapje voor stapje aangeeft
- de sterke visuele kant van hem benut
- vooral auditief is
- de betekenis van begrippen verheldert
- voorkennis bij hem ophaalt en de relatie aangeeft met nieuwe leerstof
- hem stimuleert tot meedoen en meedenken
- hem stimuleert eigen oplossingen te bedenken
- hem steunt zelf zijn werk te plannen

opdrachten nodig die

- net op of onder zijn niveau liggen, zodat hij succeservaringen kan opdoen
- net boven zijn niveau liggen, zodat hij cognitieve uitdaging krijgt
- overzichtelijk en gestructureerd zijn
- extra leer- en oefenstof bieden
- uitgewerkte voorbeelden bevatten
- aansluiten bij zijn leefwereld en actualiteit
- sober zijn, met zo weinig mogelijk afleiding
- met een specifiek ICT-hulpmiddel op de laptop uitgevoerd kunnen worden
- hem veel ruimte bieden voor 'doen'
- hem veel ruimte bieden om het handelen te automatiseren

(leer)activiteiten nodig die

- aansluiten bij zijn belangstelling en talenten
- structuur bieden met een stappenplan of schema
- zijn denkhandelingen concreet ondersteunen
- opgedeeld zijn in kleine stappen of deelactiviteiten
- hem uitdagen en verdieping bieden
- hem ruimte laten voor eigen keuzes en inbreng
- hem stimuleren en aansporen om zelf zijn werk te plannen
- hem motiveren en zijn leerplezier vergroten
- op een rustige werkplek plaatsvinden

feedback nodig die

- direct aangeeft of zijn oplossingsstrategie juist is
- ingaat op zijn taakaanpak en planning van het werk
- consequent en direct op het gewenste gedrag volgt
- zijn inzet/inspanning belooft (en niet alleen naar het resultaat kijkt)
- succeservaringen benadrukt
- hem uitnodigt zelf te reflecteren op de resultaten en de aanpak van zijn werk

groepsleden nodig die

- met hem willen samenwerken
- hem willen helpen bij moeilijke of complexe opdrachten
- hem accepteren en begrijpen dat hij anders kan reageren in bepaalde situaties
- hem uitnodigen om mee te doen buiten de lessen om
- zijn gedrag negeren en er niet om lachen
- hem niet uitdagen